

Mikrofinanszírozás Európában: Vizsgálati jelentés

2022 kiadás

Justyna Pytkowska

Vezetői összefoglaló

Az európai mikrofinanszírozási felmérés 2022-es kiadása áttekintést nyújt a mikrofinanszírozási ágazatról 2020 - 2021 között, a COVID-19 világjárvány legsúlyosabb szakaszában, illetve azután.

Ez az európai mikrofinanszírozási hálózat (EMN) átfogó felmérésének 10. kiadása, negyedik alkalommal a mikrofinanszírozási központtal

(MFC) együttműködésben. A két hálózat együttműködése lehetővé teszi, hogy a felmérés lefedje az európai mikrofinanszírozási ágazat oroszánrészét, és az elérhető legteljesebb adatbázist nyújtsa.

A tanulmány 30 országból 156 intézményt érintett, és a 2020–2021-re vonatkozó adatokat gyűjti.

Kulcsfontosságú megállapítások

Az **intézményi jellemzőket** tekintve a mikrofinanszírozási szolgáltatók többsége (94%) olyan nem banki pénzügyi intézmény, amely nem kormányzati szervezetként (NGO), nem banki pénzügyi intézményként (NBFi), kormányzati szervként és hitelszövetkezetként működik. Kelet-Európában a mikrofinanszírozást elsősorban a hitelszövetkezetek és az NBFi-k biztosítják, míg a nyugat-európai mikrofinanszírozási ágazatot a bankok és a nem kormányzati szervezetek uralják. A nyugat-európai MFI-k jellemzően fiatalabbak, kevesebb embert foglalkoztatnak és kevesebb embert foglalkoztatnak, de nagyobb számban vesznek részt olyan önkéntesekben, akik támogatják a pénzügyi és nem pénzügyi szolgáltatások kiszolgáltató csoportoknak történő nyújtását.

A nők teszik ki az európai MFI-k fizetett alkalmazottainak 63%-át, Kelet-Európában pedig viszonylag több nő dolgozik (68%), mint Nyugat-Európában (53%).

A MFI-k 76%-a **nem pénzügyi szolgáltatásokat** nyújt, különösen Nyugat-Európában. Nyugat-Európában az ügyfélfejlesztési szolgáltatások a legkevésbé népszerű szolgáltatások, mivel a legtöbb MFI üzlet- vagy vállalkozásfejlesztési szolgáltatásokat vesz igénybe. Kelet-Európában a nem pénzügyi szolgáltatások minden típusában nagyjából ugyanannyi MFI vesz részt, amelyek gyakrabban hajlamosak ügyfélfejlesztési szolgáltatásokat nyújtani, mint más típusú szolgáltatásokat, mivel gyakrabban biztosítanak személyes és lakhatási kölcsönöket, ügyfélfejlesztési szolgáltatások révén támogatják ügyfeleiket a háztartások költségvetési gazdálkodásában.

Bár a nem pénzügyi szolgáltatások nyújtásának leggyakoribb módja a személyre szabott támogatás, a multinacionális vállalatok 50%-a már digitális csatornákat használ a nem pénzügyi szolgáltatások nyújtására.

A 2020-as pandémiás évet követően a mikrofinanszírozási ágazat visszatért a pandémiát megelőző **méretéhez**, 2021-ben összesen 1,4 millió aktív hitelfelvevővel és 4,3 milliárd eurós bruttó hitelfortfólióval.

A **szociális célkitűzéseket** tekintve az MFI-műveletek első számú célja továbbra is a pénzügyi kirekesztés felszámolása, ami az ágazat stabil jövőképét szemlélteti. A nők és a vidéki lakosság a két fő célcsoport. A MFI-k egynegyede az etnikai kisebbségeket/migránsokat/menekülteket is előnyben részesíti, és több MFI is azt tervezi, hogy a következő két évben megkezdi vagy növeli a migráns/menekült lakosság iránti elkötelezettségét. A migránsokat/menekülteket már bevonó MFC-k többsége Nyugat-Európában található nem kormányzati szervezet. Az NBFi-k, valamint a kelet- és nyugat-európai hitelszövetkezetek az elsődleges intézményi típusok, amelyek a jövőben fokozzák a migránsok/menekültekkel szembeni kitettségüket. Úgy tűnik, hogy a migránsok támogatásában való részvételüket növelni kívánó MFI-k számára a garancia a legkívánatosabb támogatási forma, amelyet a nem pénzügyi szolgáltatások nyújtását támogató támogatások követnek. A MFI-k 28%-ának nincs szüksége további finanszírozásra a migránsok/menekültek kiszolgálásához.

A megkérdezett MPI-k átlagban viszonylag széles célpiacot szolgálnak ki. Az egy főre jutó GNI-hez viszonyított átlagos hitelállományban kifejezett átlagos elérési mélység 2021-ben 56% volt.

Bár számos MFI méri a mikrohitelnek az ügyfelek fejlődésére gyakorolt hatását, jelentős számú MFI (38%) nem követi nyomon az ügyfélszintű változásokat. A legtöbb esetben az MFI-k az üzleti befektetések (44%), a létrehozott vállalkozások (32%) vagy a fenntartott munkahelyek (30%) eredményeként teremtett munkahelyek számát követik.

A hitel típusától vagy az ügyfél típusától függően az MFI-k különböző típusú garanciákat kérhetnek ügyfeleiktől hitelek biztosítása érdekében. A legtöbb MPI megköveteli, hogy a hiteleket egy másik személy garantálja, aki egyéni kezes (az MPI-k 67%-ánál) vagy társaláíró (az MPI-k 41%-ánál) lesz. A vagyoni biztosíték szintén nem ritka, azt az MPI-k 34%-a kéri egyes ügyfeleitől. Számos MFI (35%) ugyanakkor fedezetlen kölcsönt nyújt egyes ügyfeleinek.

2021-ben az átlagos PAR30 érték 9,9% volt.¹ Intézményi jelleggel a bankok jelentették a legegészségesebb portfóliókat, míg a hitelszövetkezeteknek volt a legrosszabb **portfólióminőségük**. Vannak regionális eltérések; Kelet-Európában több multinacionális vállalat jelentett egészséges portfóliót (5% alatti PAR30), mint Nyugat-Európában, ahol a multinacionális vállalatok egyharmada jelentett 10%-ot meghaladó PAR30 értéket.

A vizsgált MFI-k 71%-a **önellátó** volt: azaz elegendő bevételt termelt a költségek fedezésére. A többi nyereségességi mutatóhoz hasonlóan az OSS-értékek intézménytípusonként változtak. A nem kormányzati szervezetek (NGO-k) gyakran nem voltak képesek az operatív önellátásra. Kelet-Európában a nyugat-európai szinthez képest több operatív önellátó MFI volt.

A fő **finanszírozási forrást** a hosszú távú kölcsönök jelentik, amelyek összege 2021-ben elérte az 1,1 milliárd eurót. A legnagyobb hitelmennyiséget (60%) az NBFI-k kezelik. A második fő finanszírozási forrás a hitel szövetkezetek által vonzott hosszú távú ügyfélbetétek (0,4 milliárd EUR). A megkérdezett MFI-knek összesen 1,3 milliárd euróra van szükségük a következő két évben kitűzött célok eléréséhez. Az MFI-k felének kevesebb mint 4 millió euróra van szüksége, míg a legnagyobb MFI-k 300–400 millió eurós finanszírozást keresnek.

Az európai mikrofinanszírozási piacon továbbra is **adigitalizáció és**

a zöld, fenntartható mikrofinanszírozás a két fő tendencia.

A multinacionális vállalatok 84%-a rendelkezik olyan digitális megoldásokkal, amelyek támogatják az ügyfeleket a hitelígnylésben, -kezelésben vagy -visszafizetésben. Az MFI-k több mint fele kínál jelenleg online hitelígnylést. A hitelígnylést alátámasztó dokumentumok feltöltésének lehetősége a második leggyakoribb megoldás, amelyet az MPI-k 51%-a kínál. Az MFI-k 16%-a jelenleg nem rendelkezik digitális megoldásokkal az ügyfelek számára. Az intézmények több mint fele (58%) segíti ügyfeleit abban, hogy megtanulják, hogyan használják a digitális megoldásokat a pénzügyi termékek eléréséhez. Az ilyen támogatást leggyakrabban a fiókokban nyújtják, az MFI-k egyharmada ugyanakkor virtuális kommunikációs csatornákat is kialakított a segítségnyújtás érdekében.

Számos európai MFI már részt vesz a zöld átmenetben, és teljesen vagy részben megfelel a zöld fenntarthatósági és az éghajlati intelligens finanszírozásnak. A környezeti felelősség, célok vagy folyamatok az MFI-k mintegy 40%-a esetében az intézményi stratégia részét képezik. Noha kevesebb multinacionális vállalat (33%) teszi közzé környezeti teljesítménymutatót, 55%-uk ellenőrzi és kezeli saját műveletei káros hatásait (zöld lábnyom).

Az ügyfelek környezeti hatásának nyomon követése és az ilyen adatok bevonása a hitelbírálatba történő bevonása ritkábban (az MFI-k 27%-ánál) fordul elő, az az ügyfelek környezeti sebezhetőségének nyomon követését pedig az MFI-k mindössze 15%-a alkalmazza. Az MFI-k 71%-a finanszírozza ügyfelei zöld megoldásait: 26%-uk dedikált hiteltermékeken keresztül teszi ezt, míg a kkv-k 45%-a rendszeres mikrovállalkozások vagy lakáshitelek révén finanszíroz zöld megoldásokat. Az MFI-k további 23%-a tervezi egy adott zöld termék bevezetését a közeljövőben, míg az MFI-k 17%-a nem tervezi zöld hitelek nyújtását.

A COVID utáni helyreállítás

2020-ban a világvárvány és a lezárások ellenére az éves kifizetések teljes volumene 6%-kal 1,8 milliárd EUR-ra nőtt. 2021-ben a kifizetések további 11%-kal 2,0 milliárd euróra nőttek. A 2020-as növekedés elsősorban a legnagyobb vizsgált banknak tulajdonítható. Az NBFI-k és a hitelszövetkezetek valójában csökkentették a kifizetéseket, a nem kormányzati szervezetek pedig csak kismértékben növelték azokat 2020-ban. Összességében az MFI-k 62%-a csökkentette a kifizetések volumenét 2020-ban, a pandémia évében. A kelet-európai MFI-k 2020-ban 10%-kal csökkentették hitelvolumenüket, míg a nyugat-európai MFI-k 15%-kal növelték a kifizetések teljes

értékét.

A világvárvány idején számos MFI a hitelek átütemezésére és az ügyfelekkel az új visszatérítési feltételekről folytatott kommunikációra összpontosított. Azok az MFI-k, amelyek kormányzati finanszírozási programok végrehajtó partnereivé váltak, és likviditási kölcsönöket nyújtottak a mikrovállalkozásoknak, a világvárvány idején jelentősen növelték hitelvolumenüket. 2021-ben, a fellendülés évében a legnagyobb MFI-k 71%-a növelte kifizetési volumenét, főként Kelet-Európában, az összes intézményi típus között (a nem kormányzati szervezetek kivételével).

¹ A kiugró értékeket, azaz az átlagérték +/- 3 standard eltéréstől kívüli értékeket eltávolítottuk.

With contribution
by EIF

EMN receives funding from the European Union within the framework of a partnership agreement to support EU-level networks active in the areas of social enterprise finance and microfinance (2022-2025).

EUROPEAN
MICROFINANCE
NETWORK

MICROFINANCE CENTRE